

Сравнителен анализ на скоростно-силовите качества на млади футболисти

Камен Симеонов

Abstract: *On the base of the motive activity are lying natural applying exercises – jogging I running with different, start speeding from a place and in moving – with or without changing the direction, sudden stops, turnings, leaps and other strenal rivalries. These physical exercises, mixed with complicated technical-tactics activities, determine the level of the so-called specific work capacity of the football players.*

The aim of the present study is to be made a comparative analyses of the data from the examination of the motive qualities of 13-year-old football players, training at two different programs of studying football and to be set the effect of applying different means and methods of work in the researched groups.

Key words: young football players, education, development, football

ВЪВЕДЕНИЕ

В учебно-тренировъчната работа с млади футболисти при подбора на средствата и методите за обучение и усъвършенстване, както и при определяне на степента на натоварване е особено важно да се вземат под внимание техните индивидуални възрастови особености. Колкото е по-млад отделният индивид, толкова по-интензивно протичат функционалните процесите в количествен и качествен аспект. Организмът на децата се отличава от този на възрастните в много отношения. Това се дължи на особеностите в строежа и функциите на отделните органи и физиологични системи. Подрастващите се намират в състояние на непрекъснат растеж и развитие. Физическото развитие е характерно с биологични натрупвания, реструктурирания, както и със структурни, морфологични и нервни изменения на подрастващия организъм.

Двигателната активност на човека е функция на сложни адаптивни механизми, които се формират в процеса на неговото филогенетично и онтогенетично развитие. Развитието и усъвършенстването на човешката моторика се извършва под въздействието на генотипни и фенотипни фактори [3].

Генотипните фактори включват: морфологични характеристики на индивида; моторни свойства – функционални и регулаторни; психологически характеристики – интелектуални, емоционални.

Фенотипните фактори са: спонтанното въздействие на редица екзогенни и социални фактори (географски, климатични, начин на живот); целенасоченото въздействие на различни средства, способности и форми за повишаване на двигателните възможности.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В основата на двигателната дейност на футболистите лежат естествени приложни упражнения – ходене, бягане с различна интензивност, стартови ускорения от място и в движение – с и без промяна на посоката, резки спирания, обръщания, подскоци и други силови единоборства. Тези физически упражнения, съчетани със сложни технико-тактически действия, определят равнището на т.нар. специфична работоспособност на футболистите. Количественият анализ на тази двигателна активност има базисно значение за оптимизирането на тренировъчния процес, преди всичко за величината и характера на тренировъчните натоварвания.

Технико-тактическите действия на състезателите се проявяват в сложни съчетания с двигателните качества, което определя нестандартния, характер на футболната игра.

Натоварването е процес, при който под въздействието на външни фактори се извършват позитивни функционални и структурни промени в различните системи на организма. То е сложна структура от компоненти, които в хода на подготовката при

подрастващите футболисти непрекъснато се променят. В основната си съвкупност те предизвикват различни по величина и характер промени.

Повишаването на спортното майсторство при подрастващите футболисти до голяма степен зависи от управлението на спортните натоваарвания. Характерните свойства на развитието на физическите качества имат съществена роля в правилния избор на средства и методи на тренировка. По мнение на [1], всяка възрастова група има редица, само на нея присъщи особености на физическото развитие на организма. С особено внимание трябва да се планира процесът на подготовка през пубертета, който се съпровожда с диспропорция в развитието на различните органи и системи, пренастройване на ендокринния апарат, което води до влошаване на адаптационни процеси, снижение на работоспособността, забавяне на възстановяването след тренировка.

Намирането на оптимални съотношения между различните компоненти на натоваарването е основна предпоставка за усъвършенстването на физическата кондиция на подрастващите футболисти [2]. За целта е необходимо да се изясняват три основни задачи:

1. Да се идентифицират основните параметри на натоваарването;
2. Да се сведат тези параметри до измерими величини;
3. Да се намери съответният оптимум между тях в зависимост от целите на тренировката;

Целта на настоящето изследване е да се направи сравнителен анализ на данните от изследването на двигателните качества на 13 годишните футболисти трениращи по две различни програми за обучение по футбол и установи ефекта от приложението на различните средства и методи на работа в изследваните групи.

Организация на изследването

Обект на изследването са 40 момчета активно занимаващи се със футбол разделени в две изследователски групи. В I група 20 броя и II група 20 броя. В I изследователска група приложихме разработената от нас изследователска програма, включваща специално насочени упражнения групирани в комплекси за развиване и усъвършенстване на скоростно-силовата подготовка и издръжливостта на обучаваните и ефективни методики за специализираната им спортна подготовка по футбол. В II изследователска група е работено по традиционната методика [единна програма за обучение и тренировка по футбол на МОН и БФС (1977)]. Изследването е осъществено в продължение на 1 година [от 1 септември 2007 г. до 1 септември 2008 г.].

Методика

Най-използваните средства за развиване на скоростно-силови качества са различните скокови упражнения, прескачане на препятствия, подскоци на един и двата крака на място и в движение. Най-голям ефект се постига при упражненията, съчетани с последователни подскоци от височина 50-60 см и повторен отскок със стремеж да се удари с ръка или глава засечена на определена височина топка. При 13 годишните футболисти усилието не трябва да продължава повече от 50-60 сек, 3-5 серии с отход между всяка серия за регулиране на дишането. През този възрастов период силовите тренировки се провеждат в съчетание с тренировките за развитие на издръжливостта, отскокливостта и ловкостта. Подходящи средства са различните подскоци с променящо се съпротивление и скорост. Използват се предимно серии подскоци с тежести, клякане и други на основата на повторния метод. Най-съществената част в методиката е точното дозиране на броя на повторенията, който варира в зависимост от съпротивлението на уреда и скоростта на изпълнение.

Изследователката учебно-тренировъчна програма от упражнения за спортно развитие и усъвършенстване на младите футболисти изградихме на основата на следните принципни положения:

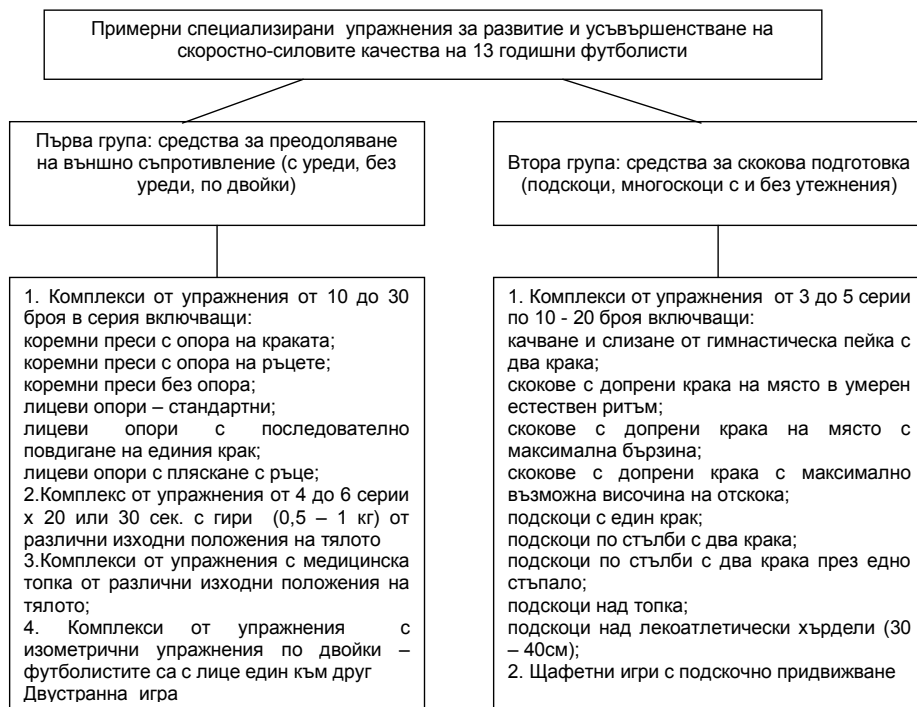
1. Развиване и усъвършенстване на силовата и скоростно-силовата подготовка на обучаваните, като база за реализиране на технико-тактическата подготовка на младите футболисти;

2. През състезателните периоди основни задачи са: реализиране на спортен резултат, който да отговаря на индивидуалното ниво на подготовка на младите футболисти и подържане на високо ниво на скоростно-силовите качества и издръжливостта им;

3. Спазване на обемните стойности на средствата за развиване на скоростно-силовите качества и издръжливостта разпределени в две основни групи в процеса на едногодишна спортна подготовка за 13 годишните футболисти.

На схема 1 е представен примерен модел от специално насочени средства за едногодишна скоростно-силова подготовка на 13 годишни футболисти.

Схема 1

Анализ на резултатите

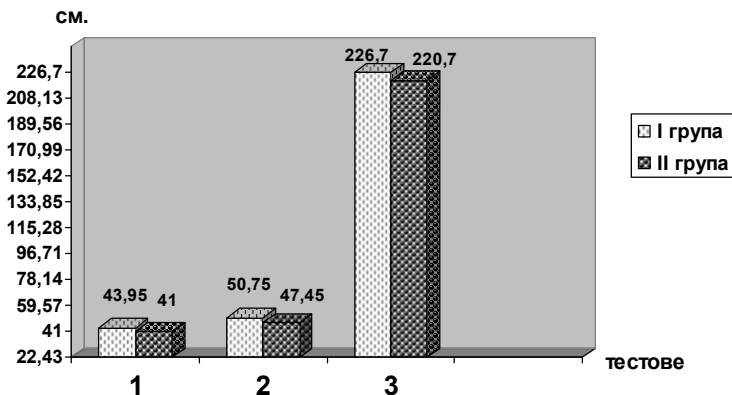
Сравнителните крайни данни от изследването на скоростно-силовите качества на 13 годишните футболисти са отразени на таблица 1 и изобразени графически на фигура 1.

Таблица 1
Сравнителни крайни данните от изследването на двигателните качества на 13 годишни футболисти

№ по ка-затели	I група					II група				
	x ₁	m	S	V ₁	%	x ₂	m _x	S ₂	V ₂	%
1	3	0	0	3.5		4.1	0.1	3.3	2.0	
	.80	.02	.13	1		1	3	0	2	
2	4	0	3	7.1		41	0.9	4.0	9.8	
	3.95	.70	.15	7		0	3	5		
3	5	1	5	10.		47.	0.9	4.0	8.5	
	0.75	.16	.19	27		45	1	7	8	
4	2	1	8	3.7		22	1.2	5.4	2.4	
	26.7	.89	.47	3		0.7	1	4	6	
5	2	0	0	3.7		2.5	0.0	0.1	4.2	
	.39	.02	.09	9		8	2	0	4	
6	4	0	0	1.2		43.	0.1	0.5	1.2	
	3.46	.12	.54	5		50	1	3	2	
7	1	0	0	3.9		14.	0.1	0.5	3.5	
	3.52	.11	.53	2		15	1	0	8	

Показатели: 1. “30м. гладко бягане от висок старт”, (сек); 2. “Вертикален отскок от място”, (см); 3. “Вертикален отскок със засилване”, (см); 4. “Скок дължина от място с два крака”, (см); 5. “800м. гладко бягане”, (мин); 6. “Совалка 2x4x30м.”, (сек); 7. “Водене на топката между стойки и удар с ляв или десен крак”, (сек).

Анализът на крайните данни в изследваните групи показва по-голяма резултатност от работата в I група. Осъщественият анализ на данните ни дава основание да считаме, че в резултат на специфичните средства и методи на въздействие в I група съществено се е обогатил двигателния опит на футболистите. На фигура 1 графически са изобразени крайните данни от тестовете “Вертикален отскок от място” [см], “Вертикален отскок със засилване”[см], “Скок дължина от място с два крака”[см] в двете групи.

Фиг. 1 Сравнителни крайни данни от изследването на показателите:

1. "Вертикален отскок от място"[см]; 2. "Вертикален отскок със засилване"[см]; 3. "Скок дължина от място с два крака"[см].

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проведеният спортно-педагогически експеримент във връзка със съдържанието и методиката на учебно-тренировъчния процес по футбол позволи да се установи ефективността на средствата и методите за скоростно-силова подготовка на младите футболисти и влиянието им върху тяхната физическа дееспособност.

От посоченото до тук произтича необходимостта от приложението на разработената от нас програма за оптимизиране на учебно-тренировъчния процес по футбол, не само с оглед осигуряването на по-голяма интензивност и разнообразие на двигателната активност на подрастващите футболисти, но и като значимо условие за повишена физическа дееспособност и по-добра спортна подготовка.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Бъчваров М. Кондиционната подготовка на футболиста, ПБ-НСА, С., 1992
- [2] Желязков Ц. Основи на спортната тренировка, Учебник НСА, С., 1998
- [3] Кръстев Л. Кондиционна тренировка на елитни футболисти, С., 2005

За контакти:

Ас. Камен Симеонов, Катедра "Физическо възпитание и спорт", Русенски Университет "Ангел Кънчев", Тел.: 082 / 857- 381, Е-mail: simeonov_kamen@abv.bg

Докладът е рецензиран